

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060303

DOM
2018-10-18
Stockholm

Mål nr
P 10046-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-10-13 i mål nr P 2782-17, se bilaga A

PARTER

Klagande

Eldstad i Stockholm AB

Motparter

1. S.A.

2. B.H.

3. Bygg- och trafiknämnden i Sigtuna kommun

SAKEN

Bygglov för takkupa på enbostadshus på fastigheten XX i Sigtuna kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1409974

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Eldstad i Stockholm AB (bolaget) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och avslå ansökan om bygglov. Bolaget har även begärt att ärendet ska återremitteras för rivning.

S.A. och B.H. har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

Bygg- och trafiknämnden i Sigtuna kommun (nämnden) har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har hänfört sig till vad som anförts i mark- och miljödomstolen och tillagt i huvudsak följande:

Takkupan på husets norra sida utgör betydande men för bolaget och dess ägare E.E., som bor i grannhuset. Takkupan och badrummet kan utföras på ett utmärkt sätt mot L N-gatan istället, vilket skulle ge en bättre stadsbild än idag eftersom samtliga hus utom det på XX har takkupa mot gatan. Enligt bolagets uppfattning har XX redan avvikit från den tidigare kulturhistoriskt intressanta utformningen. Fastighetens stora tak med nya röda taktegel avviker från gatans mjuka takutformning med en takkupa på varje fastighet ungefär på takets mitt.

Mark- och miljödomstolen saknar i sitt beslut underlag för att bedöma kulturhistoriska och miljömässiga värden. Bolaget anser att kommunens råd att bygga takkupan mot YY grundar sig på en persons bedömning. Kommunen saknar djupgående kunskap om kulturmiljöns bevarande och utvecklande. Vid kommunens och länsstyrelsens beslut deltog en bygglovsarkitekt och en länsassessor. Dessa tjänstemän saknar ingående kunskap om miljövärden. Takkupan strider mot bevarandeplanens intentioner och bygglagen om avstånd till fastighetsgräns på 4,5 meter. Fönster i

takkupa brukar inte överstiga 0,5–0,7 kvadratmeter. Grannfastighetens tänkta tillbyggnad av takkupan på cirka 2,4–4 meters avstånd från tomtgränsen förstör mycket av hans frid i sin fastighet. Från badrummets pardörr kan man se in till uteplatsen. Badrummet vädras genom att öppna pardörrarna för att få in frisk luft. Hela sommarhalvåret betyder en takkupa en betydande skuggeffekt på YY, som inte är acceptabel. Det finns även andra möjligheter att bygga badrummet i eller i anslutning till huset på YY. Det har inte prövats ännu.

S.A. och B.H. har hänfört sig till vad de anfört i mark- och miljödomstolen och tillagt i huvudsak följande:

XX är i stort behov av ett badrum och detta kan inte tillgodoses på annat sätt. Badrummet/takkupan kan omöjligen ha en negativ påverkan på YY på något sätt. Som stadsbyggnadskontoret skrev och som stämmer överens med vad deras anlitate byggfirma samt kontrollansvarig angett så är det praktiskt taget omöjligt att bygga badrummet på andra sidan om man inte ska göra gigantiska ändringar i huset.

Nämnden har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande:

Av den för fastigheten XX gällande detaljplanen framgår att hela planområdet utgör en kulturhistoriskt värdefull miljö av sådan karaktär som avses i 8 kap. 13 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Att takkupan inte placeras mot gatan är angeläget för att behålla den från gatan småskaliga byggnadsutformningen. Därtill finns det ett starkt tekniskt skäl till att placera takkupan på den sidan som givits i bygglovet. På grund av den minimala takhöjden i bottenvåningen, tillsammans med den ringa bjälklagstjockleken och bärande bjälkars upplagsriktning skulle det, vid en takkupa placerad på den sida som vetter mot gatan, innebära att avloppsriktningen måste dras synligt under taket i rummet som är beläget i entréplanet, vidare genom spiraltrappan, för att kunna anslutas till avloppsstammen som är belägen i toalettutrymmet. En sådan lösning är knappast tänkbar att välja där ett avloppsrör dras synligt i ett genuint representativt rum, vilket dessutom innebär en begränsning av höjden till ca 1,8–1,9 meter.

REMISSYTTRANDE I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Boverket har uppgett i huvudsak följande:

Byggnaden utgör en sådan särskilt värdefull byggnad som avses i 8 kap. 13 § PBL, med hänsyn till att den representerar en idag mycket sparsamt bevarad byggnadskategori. För upplevelsen av byggnadens ålder och karaktär är särskilt de i gatumiljön exponerade fasaderna av stor betydelse. På gårdssidan påverkas byggnadens karaktär i viss mån av ett utbyggt vindfång. Den nya takkupan samspelar med vindfånget och utgör ett klart urskiljbart tillägg. Väsentligt för bedömningen av takkupans lämplighet är att den inte sticker upp över byggnadens taknock och dess samspel med vindfånget. Trots detta kan takkupans storlek och utformning med en fönsterdörr diskuteras. Enligt Boverkets uppfattning ligger detta dock inom det bedömningsutrymme som byggnadsnämnderna har vid tillämpningen av förvanskningsförbudet.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen ska pröva om det finns förutsättningar för bygglov eller inte. Vad bolaget i övrigt har begärt föranleder ingen åtgärd.

Mark- och miljööverdomstolen gör inte någon annan bedömning än den underinstanserna har gjort vare sig i fråga om att det finns särskilda skäl för takkupans placering, att åtgärden kan utföras utan men för granne eller fara för sundhet, brandsäkerhet eller trafiksäkerhet, eller att åtgärden inte medför en betydande olägenhet.

Boverket har framhållit att byggnaden är en sådan värdefull byggnad som omfattas av förvanskningsförbudet, att de mot gatumiljön exponerade fasaderna är av särskild betydelse för upplevelsen av byggnadens ålder och karaktär, samt att frågan om takkupans påverkan på byggnadens karaktärsdrag i detta fall ligger inom det bedömningsutrymme som byggnadsnämnderna har. Mark- och miljööverdomstolen finner inte skäl att göra någon annan bedömning än den Boverket har gjort.

Inte heller i övrigt har det framkommit tillräckliga skäl mot att bevilja bygglov.
Överklagandet ska därför avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv och Roger Wikström, tekniska rådet Tommy Åström (skiljaktig) samt tf. hovrättsassessorn Alexander Häggkvist, referent.

Föredraganden har varit Julia Nyberg.

Skiljaktig mening, se nästa sida.

SKILJAKTIG MENING i MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Tekniska rådet Tommy Åström är skiljaktig och anför följande.

När det gäller frågan om byggnationens förenlighet med bestämmelserna i 39 § byggnadsstadgan (1959:612) gör jag följande bedömning.

Av tredje stycket i 39 § framgår bl.a. att byggnadsnämnden får medge undantag från avståndsbestämmelserna om det är påkallat av särskilda skäl samt kan ske utan men för granne eller fara för brandsäkerhet.

Särskilda skäl kan finnas om det är ett angeläget behov och det inte går tillgodosä detta på annan plats. Dock ska undantagsbestämmelsen tolkas restriktivt.

Mark- och miljödomstolen menar att behovet av badrum är ett angeläget behov och att det i stort sett är omöjligt att klara behovet inom byggnadsvolymen. Jag instämmer i detta. Man anger vidare att uppförandet av en takkupa i och för sig är ett lämpligt sätt att tillgodosä detta behov, och går sedan in på att resonera om vilken sida som är lämplig. Men att uppföra en takkupa är inte den enda möjliga tillbyggnadslösningen för att skapa ett nytt badrum.

Klagandens bostadshus ligger bara på ungefär fem meters avstånd från aktuell takkupa och har ett flertal fönster som vetter mot kupan. Från fastighetsgräns är avståndet mellan 2,4 meter och 3 meter. Med hänsyn tagen till att det är en parfönsterdörr som sitter i badrummets fasad mot klaganden så menar jag att ett men i detta fall uppkommer för grannen.

Enligt beslut om bygglov och startbesked gäller att risken för brandspridningen mellan byggnaderna ska begränsas och man hänvisar till Boverkets Byggregler avsnitt 5:61. Hur frågan säkerställs inför slutbesked kan inte utläsas av handlingarna. Det kan därför inte med säkerhet sägas att åtgärden kan utföras utan fara för brandsäkerheten.

Jag bedömer att den föreslagna byggnationen inte är förenlig med undantagsbestämmelsen i 39 § byggnadsstadgan varför det finns hinder mot att ge bygglov. Ansökan om bygglov bör avslås på den grunden.

I övriga frågor delar jag majoritetens bedömningar.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-10-13
meddelad i
Nacka strand

Mål nr P 2782-17

KLAGANDE

Eldstad i Stockholm AB

MOTPART

1. S.A.

2. B.H.

3. Bygg- och trafiknämnden i Sigtuna kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 27 april 2017 i ärende nr 40321-16524-2017, se bilaga 1

SAKEN

Bygglov för takkupa på enbostadshus på fastigheten XX i Sigtuna kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 500257

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 30 E-post: mmd.nacka.avdelning3@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00-16:30

BAKGRUND

Bygg- och trafiknämnden i Sigtuna kommun (nämnden) beslutade den 7 april 2017 att ge bygglov för takkupa på enbostadshus på fastigheten XX. Eldstad i Stockholm AB, som äger grannfastigheten YY, överklagade beslutet till Länsstyrelsen i Stockholms län. Länsstyrelsen avslog överklagandet i beslut den 27 april 2017. Bolaget har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Eldstad i Stockholm AB har yrkat att domstolen ska upphäva beslutet om bygglov. Till stöd för sin talan har bolaget anfört i huvudsak följande.

Handlingarna som ligger till grund för bygglov till takkupan och badrummet är inte korrekta. Ingen inredning redovisas på ritningen. Befintlig toalett på övervåningen är inte redovisad. Det saknas också uppgift om ”badrummets” väggar. I badrum brukar man bygga fönster på cirka 1,2 meter från golvet och högre. De redovisade fönsterdörrarna passar inte för ett badrum och strider mot kommunens bevarandeplan. Vidare är kontrollplanen inte undertecknad, den K-ritning som angetts i kontrollplanen saknas, takstolens avväxling redovisas inte, isoleringens redovisning saknas, dörrslag redovisas inte och tätskikt av byggentreprenör är inte dokumenterat.

Varmvattenberedaren är enligt efterforskningar nyinstallerad i köket på bottenvåningen. En varmvattenberedare kan placeras var som helst i ett hus, t.ex. i övervåningens hall eller i bottenplanet. Lämplig plats för tvättmaskin och varmvattenberedare/expansionskärl ska utredas i rätt utförda handlingar, ritningar och tekniska utredningar, vilket saknas i ärendet.

YY påverkas negativt av en från golv till tak glasad takkupa med 2,8 kvadratmeter stor pardörr och den insyn som detta innebär. Arkitekten E.S. har beräknat värdeminskningen till 15 procent. Vilket glas som ska

användas i fönstren föreskrivs inte i bygglovet och frostade glas kan senare bytas ut. Fönsterdörrarna kan också öppnas. Även solljuset påverkas negativt av en takkupa.

Brandrisken ökar om man byter ut tegeltak mot pardörrar av en yta på 2,8 kvm. Glaset är inte klassat enligt bygglovshandlingarna och innebär en utökad brandrisk. Att taket över den befintliga entrén ändras från taktegel till takpapp innebär också en betydlig ökning av brandrisken.

En takkupa uppförd mot L N-gatan i stället skulle vara vacker och berika gatubilden. Det skulle också innebära mindre brandrisk, inte ge upphov till någon insyn och inte innebära värdeminskning för YY. Bygglovsbeslutet innebär en oproportionerlig inskränkning för bolaget att nyttja sin fastighet.

Bolaget har gett in och åberopat fotografier, utlåtanden från E.S. m.m.

S.A. och B.H. har bestritt ändring av länsstyrelsens beslut och anfört i huvudsak följande.

Bakgrunden till ansökan om bygglov är att XX var i akut behov av ett badrum i modern standard samt en säker plats för varmvattenberedare, expansionskärl och tvättmaskin. Inget av detta var möjligt utan ett utökat utrymme. Strax efter inflytt den 30 juni 2016 upptäcktes det att varmvattenberedaren i huset hade stått och läckt, vilket orsakade stora skador på huset. De var därför tvungna att hitta en ny lösning för varmvattenberedare/expansionskärl, tvättmaskin och toalett för att följa dagens byggnadsregler för våtrum. Annars skulle de stå utan hemförsäkring i framtiden om olyckan skulle vara framme. Det fanns inte något badrum i byggnaden, utan endast en minitoalett på 0,91 kvm och ett miniduschrum om 1,1 kvm på nedre botten. Toaletten på övervåningen har varit oanvändbar sedan de flyttade in, uppmätte endast 1,5 kvm och hade så låg takhöjd att man inte ens kunde sitta rak i ryggen på toaletten utan att slå huvudet i taket. Den lilla toaletten på övervåningen användes även som tvättrum, men tvättmaskinsdörren gick inte att öppna mer än en tredjedel för att få in och ut tvätten.

På grund av den speciella stadsmiljön och närheten till grannarna har de bestämt sig för att bygga en så liten takkupa/badrum som möjligt. Huset på XX är byggt 1760 och har därför en mycket låg takhöjd. Så är fallet för många riktigt gamla hus i Sigtuna vilket har resulterat i att många har valt att höja/lyfta hela taket eller bygga till en större eller fler takkupor på sina fastigheter. Det skulle säkert finnas särskilt skäl för att utföra även detta på XX, men med råd från stadsbyggnadskontoret har de valt det som är minst påverkande för huset, miljön, kultur/historik och inte minst grannarna. Takkupan byggs inte ut närmare YY utan håller sig inom den befintliga byggnaden och under taknock, den byggs inte ens ut över den befintliga entrén.

Det finns två anledningar till att det inte är möjligt att bygga badrummet på östra delen av huset (mot L N-gatan), dels kulturhistoriskt, dels praktiskt. XX är ett av Sigtunas mest fotograferade hus. Här trycktes Sigtunatidningen i slutet av 1800-talet. Utbyggnadens form och läge är därför betydande för husets och områdets karaktär och de vill bibehålla hur XX ser ut från L N-gatan. Detta var även något som var viktigt för stadsbyggnadskontoret som ville att de skulle bygga kupan under taknock. Ett hus från 1760 är också väldigt känsligt vid ombyggnation. Att dra om alla rör, ledningar och avlopp till andra sidan huset är ett otroligt intrång och är praktiskt taget omöjligt att åstadkomma utan att riva upp en stor del av huset på både över- och undervåning. Risken att göra detta med ett 1700-tals hus är enorm.

Fönstren har frostat glas vilket betyder att det inte finns någon som helst insyn. Det är en självklarhet, eftersom det rör sig om ett badrum. Det är helt i deras eget intresse att täcka all insyn in och ut från badrummet. Med lite större fönster får de bra ljusinsläpp trots frostat glas och insynen är noll. Det befintliga duschutrymmet i entréhallen är så pass litet att det inte går att byta om i utrymmet, utan man måste gå i handduk till och från duschen. Där har de insyn både från YY och från gatan. Ett badrum på övervåningen skulle alltså gynna alla. XX ligger öster

om YY och takkupan kommer inte att påverka YY:s befintliga ljusinsläpp.

Utbyggnaden innebär inte någon utökad brandrisk enligt Boverkets byggregler. För XX kan fönsterdörrarna i badrummet vidare komma att vara en livsviktig brandutgång. Det lilla fönstret i husets huvudsovrums uppnår inte Boverkets krav för fönster som utrymningsväg. Vid eventuell brand som blockerar trappan och dörröppningen till sovrums 2 och balkong så fanns det tidigare ingen utrymningsväg. En liten brandstege planeras att monteras från entrétaket så att alla kan ta sig ner vid brand. Entrétaket är ett snedtak med takpapp och inte en altan. Det finns ett behov av fönsterdörrar för ljusinsläpp och utrymningsväg. Det stämmer inte att fastighetsvärdet på YY kommer att minska med 15 procent till följd av ökad insyn.

S.A. och B.H. har gett in och åberopat ett antal handlingar.

Nämnden har uppgett att den inte har något ytterligare att tillägga i ärendet.

DOMSKÄL

Domstolen har den 28 september 2017 hållit syn på fastigheterna XX och YY.

Domstolen konstaterar inledningsvis att de handlingar som bifogats bygglovsansökan är tillräckligt tydliga för att ligga till grund för prövningen av ansökan. Vad bolaget anfört i denna del utgör alltså inte skäl att upphäva nämndens beslut.

Förutsättningar för att ge bygglov inom planlagda områden anges i 9 kap. 30 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Enligt bestämmelsen ska bygglov ges bl.a. om åtgärden inte strider mot detaljplanen och om den uppfyller kraven i vissa bestämmelser i 2 kap. och 8 kap. PBL. Fastigheten XX omfattas av en stadsplan från 1934. Då stadsplanen saknar närmare bestämmelse

om byggnads avstånd till fastighetsgräns får, som länsstyrelsen redogjort för, 39 § byggnadsstadgan (1959:612) tillämpas som planbestämmelse i denna del. Av andra stycket i den bestämmelsen framgår att byggnad inte får placeras närmare gränsen än 4,5 meter. Enligt tredje stycket får byggnadsnämnden medge undantag från bestämmelserna i andra stycket om det finnes påkallat av särskilda skäl samt kan ske utan men för granne eller fara för sundhet, brandsäkerhet eller trafiksäkerhet och utan att ett lämpligt bebyggande av området försvåras. Om dessa förutsättningar är uppfyllda är byggnaden att anse som planenlig, även om den placeras närmare tomtgränsen än 4,5 meter (se rättsfallet RÅ 1994 ref. 8).

Bedömningen av om det finns särskilda skäl för ett undantag enligt 39 § tredje stycket byggnadsstadgan ska göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Särskilda skäl kan föreligga om det inte är möjligt att utföra åtgärden på en annan ändamålsenlig plats på fastigheten. Fastighetens topografi eller om fastigheten är belastad med någon rättighet kan också medföra att undantag medges. Åtgärden bör i sådana fall även tillgodose ett angeläget behov för fastigheten. Behovet får anses angeläget om åtgärden överensstämmer med det ändamål som marken enligt gällande detaljplan är avsedd att användas för och om flertalet fastigheter inom planområdet, utan överskridande av avståndsgränser enligt 39 § andra stycket byggnadsstadgan, kan få motsvarande behov tillgodosett. Eftersom 39 § tredje stycket byggnadsstadgan är en undantagsbestämmelse bör den tillämpas restriktivt (se rättsfallet MÖD 2016:2 med där angivna rättsfallshänvisningar).

Länsstyrelsen har förklarat att den i målet aktuella åtgärden utgör en bygglovspliktig fasadändring. För sådana åtgärder får de ovan angivna uttalandena tillämpas på motsvarande sätt som om det hade rört sig om nybyggnad. Särskilda skäl kan alltså föreligga om det inte är möjligt att utföra åtgärden på annan ändamålsenlig plats i den befintliga byggnaden. Även byggnadens utformning kan medföra att undantag ges, förutsatt att det handlar om att tillgodose ett angeläget behov för densamma.

Domstolen har vid syn på platsen kunnat konstatera att den aktuella åtgärden redan har utförts. Det har också kunnat konstateras att byggnaden före utförandet av

åtgärden saknade badrum av modern standard. Det som fanns var ett litet duschutrymme och två små toaletter. Duschutrymmet har nu tagits i anspråk för att inrymma tvättmaskin och torktumlare. Varmvattenberedare med expansionskärl har placerats i köket.

Ett modernt badrum måste anses utgöra ett angeläget behov för en bostadsbyggnad. Det överensstämmer också med den föreskrivna markanvändningen enligt planen. Möjligheterna att på ett ändamålsenligt sätt anordna ett badrum av modern standard inom ramen för byggnadens befintliga planlösning har varit i det närmaste obefintliga. Det har alltså funnits ett behov av att anordna utökat utrymme för att bereda plats åt badrummet i byggnaden. Att uppföra en takkupa är i och för sig ett lämpligt sätt att tillgodose detta behov.

En fråga som inställer sig är om det skulle vara lämpligare att uppföra takkupan på något annat ställe på byggnaden. Det kan därvid konstateras att det, med hänsyn till fastighetens ringa storlek, inte är möjligt att någonstans på byggnaden uppföra en takkupa utan att överträda avståndsbestämmelsen på 4,5 meter. Vidare är, som nämnden framhållit, området av riksintresse för kulturmiljövården. En placering av takkupan ut mot L N-gatan skulle innebära större skada för kulturmiljön än den sökta placeringen in mot gården. Även av byggnadstekniska skäl framstår den sökta placeringen som mest lämplig. Det är alltså inte möjligt att utföra åtgärden på någon annan, mer ändamålsenlig, plats på byggnaden (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 23 november 2016 i mål nr P 5634-16). Det kan också konstateras att flertalet fastigheter inom planområdet, utan överskridande av avståndsgränser enligt 39 § andra stycket byggnadsstadgan, kan få motsvarande behov tillgodosett. Domstolen bedömer därför, i likhet med nämnden och länsstyrelsen, att ett undantag från avståndsbestämmelserna i byggnadsstadgan är påkallat av särskilda skäl.

När det sedan gäller frågan om åtgärden kan utföras utan men för granne bedömer domstolen efter syn på platsen att den insynsproblematik som Eldstad i Stockholm AB pekat på är mycket begränsad. I nuläget är dörrarna på takkupan försedda med

frostat glas. Eftersom rummet innanför dörrarna är ett badrum ligger det i sakens natur att någon form av insynsskydd kommer att anordnas även i framtiden. Inte heller i övrigt föreligger något men för granne i den mening som avses i 39 § tredje stycket byggnadsstadgan. Vidare kan åtgärden utföras utan fara för sundhet, brandsäkerhet eller trafiksäkerhet och utan att ett lämpligt bebyggande av området försvåras. Åtgärden ska således betraktas som planenlig.

Även i övriga frågor delar domstolen länsstyrelsens bedömning. Nämnden har alltså haft fog för sitt beslut om bygglov och överklagandet ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (DV 427)

Överklagande senast den 3 november 2017. Prövningstillstånd krävs.

Magnus Hjort

Maria Bergqvist

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Magnus Hjort och tekniska rådet Maria Bergqvist. Föredragande har varit beredningsjuristen Erik Stavefeldt.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL SOM HAR ÖVERKLAGATS TILL MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för domen samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.